

Café Social- keskustelukahvilan muistio 11.4.2019

Aihe: Sosiaalityön asema ja valtasuhteiden tarkastelua pienessä kunnassa

Keskustelun alustajana sosiaalityöntekijä Minna Kontio

Minna Kontio kertoi alustuksessaan siitä, miten sosiaalityön asema ja valtasuhteet näyttävät pienessä kunnassa. Hän on tutkinut aihetta sosiaalityön erikoistumisopintojen lopputyössään. Työ pienessä kunnassa näyttää erilaisena kuin isossa kunnassa; kokemuksena tämä on ollut opettavainen. Työ on koettu monissa kohdin rankkana, mutta kokemukset on haluttu nähdä voimavarana ja voimaannuttavana. Oman työn tutkiminen on myös osaltaan ollut voimatuttavaa ja on vaikuttanut osittain siihen, että aihe valikoitui lopputyön aiheeksi.

Pienen kunnan työntekijärakenne; henkilöstön työnimikkeet ja työntekijöiden määrä herätti yleisössä kysymyksiä:

- Riittääkö näin pieni henkilöstön määrä?
- Vaikuttaako työntekijöiden vähäinen määrä näkökulmien rajallisuuteen, kun sama henkilö työskentelee samojen ihmisten parissa vuosia?
- Kuinka työntekijät viihtyvät tällaisessa työpaikassa?
- Onko pienen henkilöstömäärän vuoksi paljon työntekijöiden vaihtuvuutta?
- Entä onnistuuko ja onko edes mahdollisuutta työskennellä työparin kanssa?

Työskentely pienessä kunnassa on koettu olevan yksinäistä esimerkiksi tilanteissa, kun työntekijä kokee jäävänsä yksin tunteidensa kanssa. Työpaikalla ei välttämättä synny keskustelua työn herättämistä tunteista samalla tavalla kuin isommassa työyhteisössä. Yhteistä keskustelua käydään enemmän siitä näkökulmasta, miten ja

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

millaisia palveluja asiakkaille tulisi järjestää, mutta esimerkiksi huostaanoton herättämistä tunteista ei puhuttu.

Kontion mukaan jokaisen sosiaalityöntekijän olisi ehdottoman hyvä kokeilla työskentelyä pienessä kunnassa. Hän myös uskoo, että pienissä kunnissa painitaan pitkälti samanlaisten asioiden kanssa. Keskusteltiin myös siitä, että kunnat ovat hyvin erilaisia toimintakulttuureiltaan jo pelkästään Keski-Suomea tarkasteltaessa, puhumattakaan kun katsotaan koko Suomea. Kunnissa on omat hierarkiansa ja kokemus on, että asiat muuttuvat hitaasti. Valtarakenteet pienissä kunnissa saattavat olla samantyyliisiä ympäri Suomen. Toisaalta tuotiin esille, että myös suuremmassa organisaatiossa sosiaalihuolto painii samanlaisten asioiden kanssa, mutta millä tasolla ja missä yhteyksissä työtä joudutaan esimerkiksi perustelemaan päätöksenteon suuntaan, vaihtelee.

Sosiaalityöntekijöille saatetaan sanoa, että heidän tulee tehdä vain lakisääteiset asiat. Keskustelussa nostettiin esiin virkavastuu, jossa työntekijä on vastuussa päätöksistä omalla nimellään. Sosiaalihuollossa on paljon lakisääteisiä tehtäviä ja nostettiin esille se, että lainsäätäjät eivät ole ajan tasalla millä mallilla resurssit ovat tällä hetkellä. Kuinka kauan yksi ainoa työntekijä jaksaa taistella esimerkiksi asiakkaan oikeuksista?

Sosiaalityöntekijöiden lisäksi myös muut viranomaiset voivat kohdata tilanteita, että heille tullaan esimerkiksi kommentoimaan, että millä oikeudella muut ovat saaneet jotain ja toiset eivät, tai miksi kyseinen työntekijä on toiminut tietyllä tavalla jossain tilanteessa. Tämä osaltaan kuuluu luontaisena osana kunnalliseen työhön.

Sosiaalityö pienessä kunnassa on toisaalta näköalapaikka ja on mahdollista päästä näkemään monia asioita. Keskusteltua herätti se, että sosiaalityön harjoittelijat eivät hakeudu mielellään pieniin kuntiin. Toisaalta voi olla kyse myös siitä, että työharjoittelun ohjaukseen ei ole koettu olevan resurssia ja opiskelijat tavallaan koetaan kuormittavan työtä. Jos kunnalla työntekijöitä on tietyssä tehtävässä vain yksi,

jolla on jo muutenkin paljon töitä, niin kuinka hänellä on mahdollisuuksia ottaa kiireen keskelle vielä työharjoittelija. Myös matkat vaikuttavat harjoittelupaikan valintaan. Kuntien välillä on kuitenkin eroja, toisissa kunnissa halutaan opiskelijoita ja heidän matkojaankin voidaan tukea, koska opiskelijat nähdään myös mahdollisina tulevina työntekijöinä.

Esityksessä nousi esiin, kuinka työntekijän, kunnanjohtajan ja poliittisten luottamushenkilöiden sekä sosiaalitoimiston ajatukset esimerkiksi tärkeimmistä työtehtävistä voivat olla hyvinkin ristiriitaiset. Työntekijä joutuu olemaan jatkuvan paineen alla. Tämä on erittäin kuormittavaa ja vaikuttaa osaltaan työntekijöiden pysyvyyteen työpaikassa. Ajatus maakuntamalliin siirtymisestä herätti kysymyksiä siitä, kuinka se näkyisi sosiaalityöntekijöiden työssä ja heidän asiakkaidensa elämässä.

Miten rakenteellista sosiaalityötä pitäisi sosiaalityöntekijöiden käytännössä tehdä? Rakenteellisen sosiaalityön tekeminen on kaikkien sosiaalityöntekijöiden velvollisuus ja se kuuluu heidän työnkuvaansa ilman koulutustakin. On erittäin tärkeää tuoda omat kokemukset esiin ja viedä näitä eteenpäin, eikä pitää niitä vain omana tietonaan. Oletus on, että ihmiset tietävät sosiaalialaa koskevista asioista, mutta todellisuus voi olla, että tieto on hyvin pinnallista tai sitä ei välttämättä ole lainkaan. Kuinka paljon oletusten pohjalta tehdään päätöksiä?